

Az elátkozott tarvágásról – kicsit másként

Avagy csak mi, erdészek vagyunk a felelősök?

Az utóbbi időben egyre több bírálattal éri szakmánkat civil szervezetek részéről a tarvágások miatt. Bár a felhozott heves kifogások kezdetben a védett természeti területeken végezhető tarvágások jogszabályi megkönnyítése ellen szóltak, mostanra a laikus közvéleményben általánossá vált a tarvágások bírálata.

Az *Erdészeti Lapok* 2025. július-augusztusi számában Nagy Frigyes Vince kollégám kitűnő írásban magyarázta el – elsősorban a szakközönségnek – a vitát kiváltó jogszabályváltozások okait és helyes értelmezését. Erre annál is inkább szükség volt, mert a folyamatosan változó és egyre bonyolultabb szabályozás a szakszemélyzetet is ugyancsak próbára teszi. Az írás kiegészítéseként szeretnék most néhány gondolatot közzétenni a tarvágásról, más megközelítésben.

Tegyünk fel a kérdést: *valóban mi, erdészek akarjuk tarra vágni az erdőket? Nos, NEM!*

Ma Magyarországon minden erdőnek van tulajdonosa. Az erdők ~56%-a állami tulajdon, a többi elsősorban magántulajdon, kisebb hányadban vegyes tulajdon.

A tulajdonos számára az adott erdő – a termőföld és a rajta álló faállomány – egy vagyontárgy. A tulajdonos dönti el, hogy a vagyontárgyat miként hasznosítja, mit vár el tőle, mennyit hajlandó áldozni rá.

A túlnyomó többség általában minél nagyobb anyagi hasznot szeretne, egyesek a vadászati hasznosítást akarják, néhányan pedig megelégszenek az egészséges környezetet biztosító erdő pusztá létével.

Sajnos olyanok is vannak, akik egyáltalán nem törődnek vagyonukkal, az ő érdeik rendezetlenként szerepelnek a hatósági nyilvántartásban.

A lényeg az, hogy az erdővagyon hasznosításáról *elsősorban a tulajdonos dönt!* Amikor az elvi döntés megszületett, akkor lép színre az erdész, aki általában nem tulajdonosa az erdőnek. Szükség van rá, mert ő ért(!) az erdőböz. Ő az, aki tudja, hogy a tulajdonosi elvárás az adott jogszabályi keretek és szakmai lehetőségek között miként lehet megvalósítani. Ehhez mire van szükség, ki legyen az erdőgazdálkodó, milyen költségek és bevételek várhatók stb. A végső döntést ekkor is a tulajdonosnak kell meghoznia, és a kialakult elképzelés azután a jóváhagyott erdőtervben testesül meg.

Amikor a tulajdonos elsősorban anyagi hasznot vár a vagyontárgyatól, azt kell mérlegelnie, milyen költségek mellett, hogyan tud a legnagyobb haszonra szert tenni, ehhez mennyi

idő szükséges. És itt kerül elő a vágásos üzemmód, azon belül a tarvágás választásának kérdése.

Elteltekintve most attól, hogy Magyarországon az erdők többsége mesterségesen létrehozott, vágásos üzemmódban kezelt erdő, ami eleve korlátozza a szakmai lehetőségeket, a tarvágásos erdőgazdálkodásnak vannak előnyei az anyagi hasznot váró tulajdonosok számára.

A tarvágásos technológiával kezelt erdő az, ahol a folyamatokat leginkább az ember irányítja a saját elvárásai szerint. Minél inkább átengedjük az erdő fejlődését a természetnek, annál inkább kétséges, hogy valóban úgy fog fejlődni és azt a gazdasági hasznot fogja adni, amit szeretnénk. És ez különösen igaz a mai klímaváltozás mellett, ahol a természet nem az eddig megszokott módon hat az erdőre.

Egy példa: Arra számítunk, hogy majd a szajkók behordják a makkot az állomány alá, és nem lesz szükség költséges felújításra. És ha nem? És mennyi idő alatt? Mert a szajkót befolyásolni nem tudjuk. Ha a folyamat elhúzódik, közben az idős állomány értéke csökkenhet, és az erdőtalaj éves járadékát is elveszítjük. Tehát a tarvágásos technológia gazdasági szempontból egy kockázatosított eljárás, és ezért döntenek a tulajdonosok mellette.

Az erdőgazdálkodásnak, az erdőnek a jelenleg elsősorban a faanyag értékesítéséből származó haszon mellett vannak olyan szolgáltatásai is, melyeket a tulajdonos nem tud piacra vinni, azokért anyagi ellenszolgáltatást nem kap. Ilyenek az erdő közjóléti szolgáltatásai, a jó levegő, a szén-dioxid-megkötés, az egészséges környezet, a biodiverzitás biztosítása és hasonlóak. Ezeket nevezik pozitív externáliáknak.

Kétségtelen tény, hogy a tarvágás végrehajtásával e külső hatások *átmenetileg(!)* kedvezőtenül változnak, ami miatt a legtöbb bírálattal éri a tarvágást. A bírálók azonban általában nem tulajdonosai az erdőnek, *úgy szólnak bele valaki más tulajdonosának hasznosításába, hogy elvárásaik teljesítéséért fizetni nem szándékoznak.* Ők az úgynevezett „potyautasok”.

Persze lehetne mondani: „Fizessen az állam kárpótlást a tulajdonosoknak a tarvágások elhagyásáért, a más, esetleg kisebb haszonnal kecsegtető üzemmódok bevezetéséért.” Mint tudjuk, az állam pénze az adófizetőktől származik, tehát végső soron az adófizetők pénze. *Ha pedig az adófizető elvár egy szolgáltatást, azért illik fizetnie.* Az erdőgazdálkodók – és rajtuk keresztül a tulajdonosok – jelenleg is kaphatnak támogatást a Natura 2000 területeken található erdeik után, a példa tehát adott.

Félreértés ne essék, távol áll tőlem, hogy a tarvágást reklámozzam, amellel kardoskodjak! De fontosnak tartottam a vágásos üzemmódot, azon belül a tarvágások alkalmazásának okait más szempontból is megvilágítani.

Az erdőnek van tulajdonosa, aki dönt vagyontárgyáról. *Az erdész az adott jogszabályi és szakmai lehetőségek között végrehajtja a feladatot.* Aki pedig kívülállóként várja el az erdő egyéb szolgáltatásait, az áldozzon is érte!

Páll Miklós okl. erdőmérnök
Illusztráció: **Zalaerdő Zrt.**